

Język filmu w *Panu Tadeuszu* reżyserii Andrzeja Wajdy

Jeden z operatorów braci Lumière, płynąc któregoś dnia gondolą po weneckim Canale Grande, wpadł na pomysł genialny w swej prostocie. Odkrył, że oprócz filmowania ruchomych obiektów można, np. płynąc, filmować mijane po drodze pałace i inne obiekty. Taki był początek jazd kamery. Od ustawienia i ruchu kamery zależy bardzo wiele, warto więc poznać niektóre ich tajniki.

Ustawienie statyczne, nieruchome

Spojrzenie frontalne – na wprost.

Spojrzenie z góry – tzw. ptasia perspektywa, dzięki której obiekt wydaje się mniejszy, zdjęcia z góry spłaszczają przedmioty, pomniejszają je i jakby bagatelizują.

Spojrzenie z dołu – tzw. żabia perspektywa; obiekt wydaje się większy, zmonumentalizowany (w westernach pędzące konie); efekt wykorzystany w patetycznych scenach, podkreśla grozę sytuacji.

Spojrzenie ukośne – powoduje zniekształcenia.

Spojrzenie z pozycji głównego bohatera – tzw. kamera subiektywna.

Ustawienia dynamiczne

Najazdy kamery (zbliżenie) - ujawniają szczegóły, wyodrębniają postać z tła.

Odjazdy (oddalenie) - zacierają szczegóły, obiekt wtapia się w tło.

Panoramy – powolne obroty kamery na statywie wokół własnej osi w kierunku poziomym, pionowym lub ukośnym. Pełnią funkcję opisową, np. prezentowanie pejzażu, ludzi, wnętrza pomieszczenia.

Szwenk – bardzo szybka, najczęściej pozioma panorama, nagły zwrot kamery. Szwenk daje efekt zaskoczenia.

Long – take – bardzo długie ujęcie, realizowane np. poprzez skokowy najazd kamery.

Travelling – ujęcie filmowane kamerą będącą w ruchu, towarzyszącą ruchomemu obiektowi.

Cztery podstawowe warstwy filmu to: obraz, szmery i odgłosy, słowo i muzyka. To właśnie elementy tych warstw trafiają do pracowni montażysty, który komponuje je w całość. Montaż to twórczy etap, decydujący o kompozycji dzieła, daje możliwość selekcji materiału, skracania zbyt długich ujęć czy scen, pozwala na kręcenie scen w dowolnej kolejności i w kilku wersjach, z których później wybiera się najlepsze.

Z punktu widzenia widza ważne są rodzaje montażu, które przekładają się na określone efekty. Oglądając film, warto zwrócić uwagę na to, jak poszczególne obrazy, ujęcia czy sceny łączą się ze sobą, czy przejścia między nimi są łagodne czy gwałtowne.

Montaż filmowy – łączenie i komponowanie utrwalonych na taśmie filmowej ujęć zgodnie z założeniami scenopisu i koncepcją reżysera oraz dostosowanie do ich układu zapisu dźwiękowego.

Pan Tadeusz w reżyserii Andrzeja Wajdy powstał w Polsce, premiera odbyła się 22 października

1999 roku. Pierwszy raz *Pana Tadeusza* wyświetlono w Watykanie na specjalnym pokazie dla papieża Jana Pawła II w obecności Andrzeja Wajdy i aktorów. Prezentuje 12 ksiąg, rozpoczyna się Inwokacją, a kończy Epilogiem. Zastosowano kompozycję klamrową – film rozpoczyna się i kończy obrazem emigrantów z Paryża słuchających dzieła Adama Mickiewicza. W narracji filmowej obecny jest narrator, którego możemy utożsamić z Adamem Mickiewiczem. Odczytuje on swoje dzieło bohaterom przebywającym na emigracji.

W filmie znajdziemy elementy bajki, sensacji, romansu, komedii, filmu z gatunku miecza i szpady.

Zadanie

Którą z filmowych kreacji bohaterów *Pana Tadeusza* według Andrzeja Wajdy uważasz za najbliższą ideału i dlaczego?